

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ELEKTROTECHNICKÁ

Neřešené příklady z analýzy funkcí více proměnných

MIROSLAV KORBELÁŘ

PAOLA VIVI

PRAHA 2016

Tento dokument byl vytvořen s podporou grantu RPAPS č.
13101/105/1051603C005.

1 Limity funkcí více proměnných

1.1. Určete definiční obor funkcí $f(x, y) = \ln \frac{x^2 + 2x + y^2}{x^2 - 2x + y^2}$, $f(x, y, z) = \arcsin \frac{z}{\sqrt{x^2 + y^2}}$.

1.2. Určete definiční obor funkcí $f(x, y, z) = \frac{x}{|y+z|}$, $g(x, y) = \sqrt{1 - |x| - |y|}$.

1.3. Načrtněte graf funkcí $f(x, y) = x^2 + y^2$, $g(x, y) = 4x^2 + 9y^2$, diskutujte tvar vrstevnic.

1.4. Ukažte, že $\lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{e^y \sin x}{x} = 1$, $\lim_{(x,y) \rightarrow (1,0)} \frac{x \sin y}{x^2 + y} = 0$, $\lim_{(x,y,z) \rightarrow (0,0,0)} \frac{2 - \sqrt{4 - xyz}}{xyz} = \frac{1}{4}$.

1.5. Přibližováním se k počátku různými cestami ukažte, že následující limity neexistují:

$$\lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{x^4}{x^4 + y^2}, \quad \lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{x^4 - y^2}{x^4 + y^2},$$
$$\lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{y-x}{\sqrt{x^2 + y^2}}, \quad \lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{x^2 + y^2}{\sqrt{x^4 + y^4}}.$$

1.6. Pomocí ε - δ -definice ukažte, že

$$\lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{x^3 + y^3}{\sqrt{x^2 + y^2}} = 0, \quad \lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{x^2 y}{\sqrt{x^2 + y^2}} = 0, \quad \lim_{(x,y) \rightarrow (0,0)} \frac{2xy}{\sqrt{x^2 + y^2}} = 0.$$

1.7. Použijte polární souřadnice $x = r \cos \vartheta$, $y = r \sin \vartheta$ k určení limit z předchozích příkladů.

1.8. Určete $c \in \mathbb{R}$ tak, aby funkce $f(x, y) = \begin{cases} \frac{xy}{|x|+|y|} & (x, y) \neq (0, 0) \\ c & (x, y) = (0, 0) \end{cases}$ byla všude spojitá. Existenci limity v počátku dokažte pomocí ε - δ -definice.

1.9. Připomeňte si kvadratické povrchy (kvadriky). Načrtněte je pro $a = b = c = 1$:

1. $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} + \frac{z^2}{c^2} = 1$ elipsoid
2. $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} - \frac{z^2}{c^2} = 1$ jednodílný hyperboloid
3. $-\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} + \frac{z^2}{c^2} = 1$ dvoudílný hyperboloid
4. $\frac{z^2}{c^2} = \frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2}$ kužel
5. $\frac{z}{c} = \frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2}$ eliptický paraboloid
6. $\frac{z}{c} = \frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2}$ hyperbolický paraboloid
7. $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$ eliptický válec
8. $y = ax^2$ parabolický válec.

2 Parciální derivace, totální diferenciál

2.1. Pro funkci $f(x, y) = \sinh \sqrt{3x + 4y}$ určete $D(f)$, f_x , f_y .

2.2. Pro funkci $f(x, y, z) = xy^2 z^3 \ln(x + 2y + 3z)$ určete $D(f)$, f_x , f_y , f_z .

2.3. Pro funkci $f(x, y, z) = e^{xy^2} + x^4 y^4 z^3$ ukažte, že $f_{xy} = f_{yx}$, $f_{xz} = f_{zx}$, $f_{zy} = f_{yz}$. Určete f_{xyz} .

2.4. Je funkce $f(x, y) = x^2 - y^2$ řešením Laplaceovy rovnice $\frac{\partial^2 f}{\partial x^2} + \frac{\partial^2 f}{\partial y^2} = 0$?

2.5. Najděte linearizaci funkce $f(x, y, z) = e^x + \cos(y + z)$ v bodě $(0, \frac{\pi}{4}, \frac{\pi}{4})$.

2.6. Pro funkci $f(x, y) = \ln(x - 3y)$ nalezněte její linearizaci $(x_0, y_0) = (7, 2)$. Použijte ji k přibližnému určení hodnoty funkce f v bodě $(6.9, 2.02)$.

2.7. Pro funkci $f(x, y) = xe^{xy}$ nalezněte její linearizaci $(x_0, y_0) = (6, 0)$. Použijte ji k přibližnému určení hodnoty funkce f v bodě $(5.9, 0.01)$.

2.8. Určete tečnou rovinu k ploše $z = \ln(2x + y)$ v bodě $(-1, 3, 0)$.

2.9. Ukažte, že funkce $f(x, y) = \begin{cases} \frac{x^3y - xy^3}{x^2 + y^2} & (x, y) \neq (0, 0) \\ 0 & (x, y) = (0, 0) \end{cases}$,

je spojitá, f_x a f_y existují všude, ale přitom druhé parciální derivace se nerovnejí v počátku, tj. $f_{xy}(0, 0) \neq f_{yx}(0, 0)$.

2.10. Pro $z = x\sqrt{1 + y^2}$, $x = te^{2t}$, $y = e^{-t}$ určete $\frac{dz}{dt}$.

2.11. Pro $z = \sin x \cos y$, $x = (s - t)^2$, $y = s^2 - t^2$ určete $\frac{\partial z}{\partial s}$ a $\frac{\partial z}{\partial t}$.

2.12. Pro $u = xy + yz + zx$, $x = st$, $y = e^{st}$, $z = t^2$ určete $\frac{\partial u}{\partial s}$ a $\frac{\partial u}{\partial t}$.

2.13. Poloměr R kruhového válce klesá rychlostí 1.2 cm/s a současně se jeho výška h zvyšuje rychlostí 3 cm/s. Jakou rychlostí se mění objem válce při $R = 80$ cm a $h = 150$ cm?

2.14. Poloměr R pravouhlého kruhového kuželu se zvětšuje rychlostí 1.8 cm/s a současně jeho výška h klesá rychlostí 2.5 cm/s. Jakou rychlostí se mění objem a povrch kuželu při $R = 12$ cm a $h = 140$ cm?

2.15. Ukažte, že každá funkce tvaru $h(x, t) = f(x + at) + g(x - at)$, $a \in \mathbb{R}$, je řešením vlnové rovnice $\frac{\partial^2 h}{\partial t^2} = a^2 \frac{\partial^2 h}{\partial x^2}$.

2.16. Dokažte, že rovnice $2y^2 + \sqrt[3]{xy} = 3x^2 + 18$ definuje y jako funkci x v okolí bodu $P = (-2, 4)$ a určete $\frac{dy}{dx}|_P$ této funkce.

2.17. Pomocí věty o implicitní funkci určete v daném bodě tečnu křivky, která je určena příslušnou rovnicí:

$$\begin{aligned} x^2 - xy + y^4 = 3, & \quad A = (1, -1); & \quad x \cos y + y \cos x = 1, & \quad B = (1, 0), \\ 2y^2 + \sqrt[3]{xy} = 3x^2 + 22, & \quad C = (2, 4). \end{aligned}$$

2.18. Vyjádřete Laplaceovu rovnici $\frac{\partial^2 f}{\partial x^2} + \frac{\partial^2 f}{\partial y^2} = 0$ pomocí polárních souřadnic.

2.19. Vyřešte parciální diferenciální rovnici $x \frac{\partial f}{\partial x} + y \frac{\partial f}{\partial y} = 1$ jejím převedením do polárních souřadnic.

2.20. Určete $\nabla f|_P$ pro funkci $f(x, y) = \ln(x^2 + y^2)$ v bodě $P = (1, 1)$.

2.21. Určete $\nabla f|_P$ pro funkci $f(x, y, z) = e^{x+y} \cos z + (y + 1) \sin x$ v bodě $P = (0, \pi/2)$.

2.22. Určete $D_{\vec{u}}f|_P$ pro funkci $f(x, y, z) = 3e^x \cos(yz)$ v bodě $P = (0, 0, 0)$ podle vektoru $\vec{v} = \langle 2, 1, -2 \rangle$.

2.23. Určete $D_{\vec{u}}f|_P$ pro funkci $f(x, y, z) = x^2 + 2y^2 - 3z^2$ v bodě $P = (0, 0, 0)$ podle vektoru $\vec{v} = \langle 1, 1, 1 \rangle$.

2.24. Nalezněte tečnou rovinu a normálu k danému povrchu v daném bodě:

$$\begin{aligned} \frac{x^2}{4} + y^2 + \frac{z^2}{9} = 3 & \text{ v } P = (-2, 1, -3), & \quad x^2 - 2y^2 - 3z^2 + xyz = 4 & \text{ v } A = (3, -2, 1), \\ z + 1 = xe^y \cos z & \text{ v } B = (1, 0, 0). \end{aligned}$$

2.25. Ukažte, že elipsoid $3x^2 + 2y^2 + z^2 = 9$ a sféra $x^2 + y^2 + z^2 - 8x - 6y - 8z + 24$ se dotýkají v bodě $P = (1, 1, 2)$.

2.26. Nalezněte rychlost maximálního a minimálního možného přírůstku (úbytku) funkce $f(x, y) = xe^{-y} + 3y$ v bodě $P = (1, 0)$.

2.27. Nalezněte rychlost maximálního a minimálního možného přírůstku (úbytku) funkce $f(x, y, z) = \frac{x}{y} + \frac{y}{z}$ v bodě $P = (4, 2, 1)$.

3 Lokální, absolutní a vázané extrémy

3.1. Připomeňme, že aproximace druhého řádu funkce $f(\vec{x})$ v bodě $\vec{a}$ je definována jako

$$Q(\vec{x}) = f(\vec{a}) + Df(\vec{a})(\vec{x} - \vec{a}) + \frac{1}{2}(\vec{x} - \vec{a})^T Hf(\vec{a})(\vec{x} - \vec{a})$$

pokud parciální derivace funkce f druhého řádu existují a jsou spojité na nějakém okolí bodu $\vec{a}$.

Určete aproximaci druhého řádu funkce $f(x, y) = (1 + x^2)e^{x^2+y^2}$ v bodě $\vec{a} = (0, 0)$, a funkce $g(x, y) = xe^y + 1$ v bodě $\vec{a} = (1, 0)$.

3.2. Určete lokální maxima, minima a sedlové body funkce $f(x, y) = 6x^2 - 2x^3 + 3y^2 + 6xy$.

3.3. Určete lokální maxima, minima a sedlové body funkce $f(x, y) = 4xy - x^4 - y^4$.

3.4. Určete lokální maxima, minima a sedlové body funkce $f(x, y) = y\sqrt{x} - y^2 - x + 6y$.

3.5. Určete lokální maxima, minima a sedlové body funkce $f(x, y) = \frac{x^2y^2 - 8x + y}{xy}$.

3.6. Najděte čísla $a \leq b$ tak, aby hodnota $\int_a^b (6 - x - x^2) dx$ byla největší možná. Úlohu interpretujte geometricky.

3.7. Nalezněte absolutní extrémy funkce $f(x, y) = x^2 + xy + y^2 - 6x + 2$ ve čtverci $0 \leq x \leq 5, -3 \leq y \leq 0$.

3.8. Nalezněte absolutní extrémy funkce $f(x, y) = 2x^3 + y^4$ v množině $D = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : x^2 + y^2 \leq 1\}$.

3.9. Nalezněte absolutní extrémy funkce $f(x, y) = x^2 + y^2 - 6x - 4y + 11$ v množině $D = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : x^2 + y^2 - 4x \leq 5\}$.

3.10. Teplota zahřáté desky je dána jako $T(x, y) = 4x^2 - 4xy + y^2$. Brouk leze po desce podél kružnice se středem v bodě $(0, 0)$ s poloměrem 5. Určete nejteplejší a nejstudenější body na broukově cestě.

3.11. Metodou Lagrangeových multiplikátorů nalezněte maximum a minimum funkce $f(x, y, z) = x + 3y + 5z$ na množině $x^2 + y^2 + z^2 = 1$. Pak použijte geometrický význam gradientu a faktu, že f je lineární funkce, abyste našli řešení úlohy geometricky.

3.12. Nalezněte bod na křivce $xy^2 = 54$, který je nejbližší k počátku.

4 Dvojný integrál

4.1. Spočítejte integrál z funkce $f(x, y) = xe^{xy}$ na čtverci $0 \leq x \leq 1, 0 \leq y \leq 1$.

4.2. Spočítejte integrál z funkce $f(x, y) = \frac{1}{x+y}$ na čtverci $1 \leq x \leq 2, 0 \leq y \leq 1$.

4.3. Načrtněte oblast integrace a vyčíslete integrál $\int_0^1 \int_0^{y^2} 3y^3 e^{xy} dx dy$.

4.4. Spočítejte $\int_1^{\ln 8} \int_0^{\ln y} e^{x+y} dx dy$.

4.5. Spočítejte $\int \int_D \frac{\sin x}{x} dx dy$, kde D je trojúhelník s vrcholy $(0, 0), (1, 0), (1, 1)$.

4.6. Změňte pořadí integrace u následujících integrálů

$$\int_0^1 \int_0^{\sqrt{x}} f(x, y) dx dy, \quad \int_0^{\frac{\pi}{2}} \int_0^{\sin x} f(x, y) dy dx,$$
$$\int_0^1 \int_0^x f(x, y) dy dx + \int_1^2 \int_0^{2-x} f(x, y) dy dx.$$

4.7. Změnou pořadí integrace spočítejte $\int_0^1 \int_x^1 e^{\frac{x}{y}} dx dy$.

4.8. Změnou pořadí integrace spočítejte $\int_0^{2\sqrt{\ln 3}} \int_{y/2}^{\sqrt{\ln 3}} e^{x^2} dx dy$.

4.9. Přepište integrály nejdříve pomocí změny pořadí integrace a pak transformací do polárních souřadnic:

$$\int_0^1 \int_0^{2-y} f(x, y) dx dy,$$

$$\int_0^{2a} \int_{\sqrt{2ax-x^2}}^{\sqrt{2ax}} f(x, y) dy dx, \quad a > 0.$$

4.10. Pomocí polárních souřadnic spočítejte $\int \int_D e^{x^2+y^2} dx dy$, kde D je polovina kruhu se středem v $(0, 0)$ a poloměrem 1, který leží nad x -ovou osou.

4.11. Pomocí dvojného integrálu spočítejte obsah kruhu o poloměru 1.

4.12. Načrtněte danou křivku a určete velikost plochy, kterou křivka (zadaná pomocí polárních souřadnic) ohraničuje:

$$\begin{aligned} \rho &= \sin \vartheta, & \vartheta &\in [0, \pi], & \rho &= 1 + \sin \vartheta, & \vartheta &\in [0, 2\pi], \\ \rho &= \cos(2\vartheta), & \vartheta &\in [0, 2\pi], & \rho &= |\vartheta| + 1, & \vartheta &\in [-\pi, \pi]. \end{aligned}$$

4.13. Určete velikost plochy, která je ohraničená křivkami zadanými pomocí polárních souřadnic: $\rho = 3 + 2 \sin \vartheta$, $\rho = 2$.

4.14. Použitím polárních souřadnic spočítejte:

$$\begin{aligned} \int_0^1 \int_x^{\sqrt{2-x^2}} \frac{x}{\sqrt{x^2+y^2}} dx dy, & \quad \int_0^1 \int_0^x \frac{x}{x^2+y^2} dy dx, \\ \int_{-2}^2 \int_0^{\sqrt{4-x^2}} \frac{x^2-y^2}{\sqrt{x^2+y^2}} dx dy, & \quad \int_0^1 \int_0^{\sqrt{1-x^2}} \arctan \frac{y}{x} dy dx, \\ \int_0^{\sqrt{2}} \int_y^{\sqrt{4-y^2}} \frac{1}{1+x^2+y^2} dx dy. \end{aligned}$$

4.15. Určete objem tělesa ohraničeného rovinou $z = 0$ a paraboloidem $z = 1 - x^2 - y^2$.

4.16. Určete objem tělesa ohraničeného rovinou $z = 9$ a paraboloidem $z = x^2 + y^2$.

4.17. Určete objem tělesa ohraničeného paraboloidy $z = 4 - x^2 - y^2$ a $z = 3x^2 + 2 + 3y^2$.

4.18. Pomocí polárních souřadnic určete objem pravoúhlého kruhového kuželu s výškou h a kruhovou základnou s poloměrem R .

4.19. Definujme střední hodnotu funkce f vzhledem k oblasti D jako

$$E(f) = \frac{1}{\text{Obsah}(D)} \int \int_D f(x, y) dx dy .$$

Určete střední hodnotu funkce $f(x, y) = x \cos(xy)$ vzhledem k oblasti $D = [0, \pi] \times [0, 1]$.

4.20. Hmotnost m a těžiště $C = (x_0, y_0)$ plošného útvaru D s hustotou $\rho(x, y)$ je definována jako

$$m = \int \int_D \rho(x, y) dA,$$

$$x_0 = \frac{1}{m} \int \int_D x \rho(x, y) dA, \quad y_0 = \frac{1}{m} \int \int_D y \rho(x, y) dA .$$

Určete hmotnost a těžiště pro

- trojúhelník s vrcholy $(0, 0)$, $(1, 1)$, $(4, 0)$ a hustotou $\rho(x, y) = x$,
- plochy omezené parabolou $y = 9 - x^2$ a osou x , kde hustota je $\rho(x, y) = y$.

4.21. S použitím substituce určete $\int \int_R (x + 2y) \sqrt[3]{x-y} dA$, kde R je omezená oblast určená křivkami $y = x$, $y = x - 1$, $x + 2y = 0$, $x + 2y = 2$.

4.22. S použitím substituce spočítejte $\int_0^1 \int_0^{1-x} \sqrt{x+y}(y-2x)^2 dy dx$.

4.23. S použitím substituce spočítejte $\int \int_R (x+y) \cos(\pi(x-y)) dA$, kde $R = \{(x,y) \in \mathbb{R}^2 : 0 \leq x+y, x \leq 1, 1+y \leq x \leq 2+y\}$.

4.24. S použitím substituce spočítejte $\int \int_R \frac{y}{x} e^{xy} dA$, kde R je omezená oblast určená křivkami $xy = 2$, $xy = 4$, $y = 2x$, $y = \frac{x}{2}$.

4.25. Spočítejte integrál $\int \int_T e^{-y^2} dA$, kde $T = \{(x,y) \in \mathbb{R}^2 : 0 \leq x \leq y\}$ je neomezená oblast.

4.26. Spočítejte integrál $\int_2^\infty \int_2^y \frac{1-\ln x}{y^3} dA$.

5 Trojný integrál

5.1. Spočítejte integrál $\int_0^1 \int_0^\pi \int_0^\pi y \sin z dx dy dz$.

5.2. Spočítejte integrál $\int_0^3 \int_0^{\sqrt{9-x^2}} \int_0^x yz dy dz dx$.

5.3. Načrtněte oblast integrace

$$\begin{aligned} \int_0^1 \int_0^z \int_0^y f dx dy dz, & \quad \int_0^1 \int_x^{2x} \int_0^{x+y} f dz dy dx, \\ \int_0^\pi \int_0^2 \int_0^{\sqrt{4-z^2}} f dx dz dy, & \quad \int_0^3 \int_0^{\sqrt{9-x^2}} \int_0^x f dy dz dx. \end{aligned}$$

5.4. Načrtněte oblast integrace a spočítejte integrál:

$$\int_0^1 \int_0^{3-3x} \int_0^{3-3x-y} dz dy dx, \quad \int_0^\pi \int_0^{\ln(\sin y)} \int_{-\infty}^z e^x dx dz dy.$$

5.5. Vyjádřete integrál $\iiint_E f dV$ pomocí všech možných pořadí integrace, kde E je omezené oblast určená pomocí:

$$a) x^2 + z^2 = 4, y = 0, y = 6, \quad b) z = 0, z = y, x^2 = 1 - y, 9x^2 + 4y^2 + z^2 = 1.$$

5.6. Spočítejte $\iiint_E e^x dV$ kde $E = \{(x,y,z), 0 \leq y \leq 1, 0 \leq x \leq y, 0 \leq z \leq x+y\}$.

5.7. Spočítejte $\iiint_E y dV$ kde E je shora omezená rovinou $z = x + 2y$ a leží nad oblastí v rovině xy určené křivkami $y = x^2, y = 0, x = 1$.

5.8. Spočítejte $\iiint_E xy dV$ kde E je čtyřstěn s vrcholy $(0,0,0), (0,1,0), (1,1,0), (0,1,1)$.

5.9. Spočítejte $\iiint_E x dV$ kde E je určená paraboloidem $x = 4y^2 + 4z^2$ a rovinou $x = 4$.

5.10. Pomocí cylindrických souřadnic spočítejte $\iiint_D x^2 + y^2 dV$, kde D je těleso zdola omezené kuželem $z = \sqrt{x^2 + y^2}$ a shora rovinou $z = 2$.

5.11. Pomocí sférických souřadnic spočítejte $\iiint_B (x^2 + y^2 + z^2) dV$, kde B je jednotková koule $x^2 + y^2 + z^2 \leq 1$.

5.12. Určete objem tělesa omezeného shora sférou $z = x^2 + y^2 + z^2$ a zdola kuželem $z = \sqrt{x^2 + y^2}$.

5.13. Určete objem tělesa omezeného eliptickým válcem $4x^2 + z^2 = 4$ a rovinami $y = 0, y = z + 2$.

5.14. Načrtněte oblast integrace a spočítejte integrály:

$$\int_0^{2\pi} \int_0^2 \int_0^{4-r^2} r dz dr d\theta, \quad \int_0^{\frac{\pi}{2}} \int_0^{\frac{\pi}{2}} \int_0^1 \rho^2 \sin \varphi d\rho d\varphi d\varphi.$$

5.15. Spočítejte $\iiint_E x^2 + y^2 dV$, kde $E = \{(x,y,z), x^2 + y^2 \leq 4, -1 \leq z \leq 2\}$.

5.16. Spočítejte $\iiint_E x^2 dV$, kde E je oblast uvnitř válce $x^2 + y^2 = 1$, shora omezená kuželem $z^2 = 4x^2 + 4y^2$ a zdola rovinou $z = 0$.

5.17. Spočítejte $\iiint_E xe^{(x^2+y^2+z^2)^2} dV$, kde E je oblast mezi sférami se středy v počátku a poloměry 1 a 2.

5.18. Zapište integrál pomocí cylindrických souřadnic a pak ho spočítejte:

$$\int_{-1}^1 \int_{-\sqrt{1-x^2}}^{\sqrt{1-x^2}} \int_{x^2+y^2}^{2-x^2-y^2} (x^2 + y^2)^{\frac{3}{2}} dz dy dx,$$

$$\int_{-1}^1 \int_0^{\sqrt{1-y^2}} \int_{x^2+y^2}^{\sqrt{x^2+y^2}} xyz dz dx dy.$$

5.19. Zapište integrál pomocí cylindrických souřadnic a pak ho spočítejte:

$$\int_{-3}^3 \int_{-\sqrt{9-x^2}}^{\sqrt{9-x^2}} \int_0^{\sqrt{9-x^2-y^2}} z \sqrt{x^2 + y^2 + z^2} dz dy dx,$$

$$\int_0^3 \int_0^{\sqrt{9-y^2}} \int_{\sqrt{x^2+y^2}}^{\sqrt{18-x^2-y^2}} (x^2 + y^2 + z^2) dz dx dy.$$

6 Křivkový integrál

6.1. Určete délku spirály s parametrizací $\vec{\varphi}(t) = \langle 2 \cos t, 2 \sin t, \frac{t}{\pi} \rangle$, pro $t \in [0, 2\pi]$.

6.2. Určete délku cykloidy s parametrizací $\vec{\varphi}(t) = \langle t - \sin t, 1 - \cos t \rangle$, pro $t \in [0, 2\pi]$.

6.3. Určete délku křivky $\rho = 1 + \cos t$, pro $t \in [0, 2\pi]$.

6.4. Spočítejte $\int_C (x + y) ds$, kde C je kružnice se středem v $(1/2, 0)$ a poloměrem $1/2$.

6.5. Integrujte funkci $f(x, y) = x + y^2$ podél křivky z bodu $A(0, 0)$ do $B(1, 1)$.

6.6. Určete $\int_C y \sin z ds$, kde C je šroubovice s parametrizací $x = \cos t, y = \sin t, z = t, 0 \leq t \leq 2\pi$.

6.7. Určete $\int_C \vec{F} \cdot d\vec{r}$, kde $\vec{F} = \langle x^2, xy \rangle$ a C je horní polovina (tj. $y \geq 0$) elipsy $\frac{x^2}{4} + \frac{y^2}{9} = 1$ s kladnou orientací.

6.8. Určete práci síly $\vec{F} = x\vec{i} + y\vec{j} + (xz - y)\vec{k}$, která je vykonaná na částici pohybující se podél křivky s parametrizací $\vec{r}(t) = \langle t^2, 2t, 4t^3 \rangle, 0 \leq t \leq 1$ z bodu $A = (0, 0, 0)$ do bodu $B = (1, 2, 4)$.

6.9. Určete práci síly $\vec{F} = \langle x^2, ye^x \rangle$, která je vykonaná na částici pohybující se podél křivky $x = y^2 + 1$ z bodu $A = (1, 0)$ do bodu $B = (2, 1)$.

6.10. Ukažte, že pole $\vec{F} = \langle e^x \cos y + yz, xz - e^x \sin y, xy + z \rangle$ je konzervativní a najděte jeho potenciál. Pomocí něj spočítejte integrál $\int_C \vec{F} \cdot d\vec{r}$ kde C je cesta z bodu $A(1, 0, 2)$ do bodu $B(0, \pi, 1)$.

6.11. Zjistěte, zda jsou následující pole konzervativní a pokud ano, najděte jeho potenciál:

$$\vec{F}(x, y, z) = \langle e^{yz}, xze^{yz}, xye^{yz} \rangle, \quad \vec{G}(x, y, z) = \langle 1, \sin z, y \cos z \rangle.$$

6.12. Ukažte, že integrál nezávisí na cestě a spočítejte ho:

$$\int_C \tan y dx + x \sec^2 y dy, \quad C \text{ z bodu } (1, 0) \text{ do bodu } (2, \frac{\pi}{4}).$$

6.13. Pro pole $\vec{F}(x, y) = \langle x^2, y^2 \rangle$ určete $\int_C \vec{F} d\vec{r}$, kde C je cesta $y = 2x^2$ z bodu $(1, 2)$ do bodu $(2, 8)$. (Integrál spočítejte jak přímým výpočtem podél dané křivky, tak s použitím potenciálu pole $\vec{F}$).

6.14. Pro pole $\vec{F}(x, y) = \langle \frac{y^2}{1+x^2}, 2y \arctan x \rangle$ určete $\int_C \vec{F} d\vec{r}$, kde C je křivka s parametrizací $\vec{r}(t) = \langle t^2, 2t \rangle$ pro $0 \leq t \leq 1$. (Použijte potenciál pole $\vec{F}$).

6.15. Pomocí Greenovy věty spočítejte $\oint_C x^4 dx + xy dy$, kde C je kladně orientovaná hranice trojúhelníku s vrcholy $A = (0, 1)$, $O = (0, 0)$, $B = (1, 0)$.

6.16. Pomocí Greenovy věty spočítejte $\oint_C \vec{F} d\vec{r}$, kde $\vec{F} = \langle y^2 \cos x, x^2 + 2y \cos x \rangle$ a C je cesta podél celé hranice trojúhelníka postupně procházející vrcholy $O = (0, 0)$, $A = (2, 6)$, $B = (2, 0)$ (v tomto pořadí).

6.17. Mějme cestu C , která jde z bodu $A = (-2, 0)$ podél osy x až do bodu $B = (2, 0)$ a pak se vrátí zpět do bodu $A = (-2, 0)$ podél grafu funkce $y = \sqrt{4 - x^2}$. Určete práci síly $\vec{F} = \langle x^2, x^2 + 2xy \rangle$ která je vykonaná na částici pohybující se podél této křivky C .

6.18. Spočítejte $\int_C (2 - x - y) ds$, kde C je jednotková kružnice v rovině xy se středem v počátku.

6.19. Pomocí Greenovy věty určete $\oint_C (3y - e^{\sin x}) dx + (7x + \sqrt{y^4 + 1}) dy$, kde C je kladně orientovaná kružnice $x^2 + y^2 = 9$.

6.20. Pomocí Greenovy věty určete $\oint_C \langle (2y^2 + \sqrt{1 + x^5}), (5x - e^{y^2}) \rangle d\vec{r}$, kde C je kladně orientovaná kružnice $x^2 + y^2 = 4$.

6.21. Ověřte Greenovu větu pro $\vec{F} = \langle 3x - y, x + 5y \rangle$, jestliže C je kladně orientovaná kružnice $x^2 + y^2 = 1$.

6.22. Pomocí Greenovy věty spočítejte $\int_C y^2 dx + 3xy dy$ kde $C = C_1 \cup C_2$ je hranice mezikruží určeného záporně orientovanou kružnicí C_1 s poloměrem 2 a středem v počátku a kladně orientovanou kružnicí C_2 s poloměrem 1 a středem také v počátku.

6.23. Mějme uzavřenou křivku C , která se skládá z části jdoucí z bodu $O = (0, 0)$ do bodu $A = (2\pi, 0)$ podél křivky s parametrizací

$$x(t) = t \cos t, \quad y(t) = t \sin t, \quad 0 \leq t \leq 2\pi,$$

a části vedoucí podél osy x z bodu $A = (2\pi, 0)$ zpátky do bodu $O = (0, 0)$. Pomocí Greenovy věty určete obsah oblasti D ohraničené křivkou C .

6.24. Pomocí Greenovy věty určete obsah oblasti D ohraničené cestou C , která má parametrizaci $\vec{\varphi}(t) = \langle \sin 2t, \sin t \rangle$, $0 \leq t \leq \pi$.

7 Plošný integrál

7.1. Určete povrch oblasti v rovině $x + 2y + z = 4$, která leží uvnitř válce $x^2 + y^2 = 4$.

7.2. Určete povrch oblasti v rovině $2x + 3y - z = 1$, která leží nad čtvercem $[1, 4] \times [2, 4]$.

7.3. Určete povrch části paraboloidu $z = x^2 + y^2$, která leží na rovinou $z = 9$.

7.4. Určete povrch plochy na plášti válce $x^2 + y^2 = 1$, která je vymezená rovinami $z = 0$ a $x + y + z = 2$.

7.5. Spočítejte $\int \int_S x^2 dS$, kde S je jednotková sféra $x^2 + y^2 + z^2 = 1$.

7.6. Spočítejte $\int \int_S z dS$, kde S je částí válce $x^2 + y^2 = 1$ mezi rovinami $z = 0$ a $z = x + 1$.

7.7. Spočítejte $\int \int_S yz dS$, kde S je plocha s parametrizací $x = uv$, $y = u + v$, $z = u - v$, $u^2 + v^2 \leq 1$.

7.8. Spočítejte $\int \int_S (x^2 z + y^2 z) dS$, kde S je polosféra $x^2 + y^2 + z^2 = 4$, $z \geq 0$.

7.9. Určete hmotnost plochy S , která je leží na plášti kuželu $z = \sqrt{x^2 + y^2}$ a je vymezená pomocí $1 \leq z \leq 4$, jestliže její hustota je dána jako $\rho(x, y, z) = 10 - z$. (hmotnost(S) = $\int \int_S \rho dS$).

7.10. Určete $\int \int_S xy dS$, kde S je plocha na povrchu válce $x^2 + z^2 = 1$ mezi rovinami $y = 0$ a $x + y = 2$.

7.11. Určete $\int_S \sqrt{1+x^2+y^2} dS$, kde S je šroubová plocha s parametrizací $\vec{r}(u, v) = \langle u \cos v, u \sin v, v \rangle$, $0 \leq u \leq 1$, $0 \leq v \leq \pi$.

7.12. Spočítejte $\int \int_S \vec{F} \cdot d\vec{S}$, kde $\vec{F} = \langle y, x, z \rangle$, S je část paraboloidu $z = 1 - x^2 - y^2$ pro $z \geq 0$.

7.13. Spočítejte $\int \int_S \vec{F} \cdot d\vec{S}$, kde $\vec{F} = e^y \vec{i} + ye^x \vec{j} + x^2 y \vec{k}$ a S je část paraboloidu $z = x^2 + y^2$, která leží nad čtvercem $0 \leq x \leq 1$, $0 \leq y \leq 1$ a je orientovaná směrem vzhůru.

7.14. Spočítejte $\int \int_S \vec{F} \cdot d\vec{S}$, kde $\vec{F} = x\vec{i} + xy\vec{j} + xz\vec{k}$, a S je část roviny $3x + 2y + z = 6$, která leží v prvním oktantu a je orientovaná směrem vzhůru.

7.15. Spočítejte $\int \int_S \vec{F} \cdot d\vec{S}$, kde $\vec{F} = \langle 0, y, -z \rangle$ a S je uzavřená plocha s vnější orientací, která vznikne sjednocením části paraboloidu $y = x^2 + z^2$ pro $0 \leq y \leq 1$ a kruhu, který je průnikem válce $x^2 + z^2 \leq 1$ a roviny $y = 1$.

7.16. Spočítejte $\int \int_S \vec{F} \cdot d\vec{S}$, kde $\vec{F} = \langle y, x, z^2 \rangle$ a S je šroubová plocha s parametrizací $\vec{r}(u, v) = \langle u \cos v, u \sin v, v \rangle$, $0 \leq u \leq 1$, $0 \leq v \leq \pi$ a orientací indukovanou touto parametrizací.

7.17. Kapalina s hustotou 1 protéká s rychlostí danou polem $\vec{v} = \langle y, 1, z \rangle$. Určete průtok kapaliny směrem vzhůru plochou S , která je částí paraboloidu $z = 9 - \frac{(x^2+y^2)}{4}$ pro $x^2 + y^2 \leq 36$. (Určete $\int \int_S \vec{v} \cdot d\vec{S}$)

7.18. Teplota látky v bodě (x, y, z) s vodivostí $k = 6,5$ je určena funkcí $u(x, y, z) = 2y^2 + 2z^2$. Určete tepelný tok, který vteče dovnitř oblasti uvnitř válce $y^2 + z^2 = 6$ s rozmezím $0 \leq x \leq 4$. (Určete $\int \int_S -k \nabla u \cdot d\vec{S}$, kde S je povrch oblasti orientovaný vnitřně.)

8 Integrální věty

8.1. Pomocí Stokesovy věty spočítejte $\int_C \vec{F} \cdot d\vec{r}$ pro $\vec{F} = \langle yz, xz, xy \rangle$ a libovolnou uzavřenou křivku C v $\mathbb{R}^3$.

8.2. Pomocí Stokesovy věty spočítejte $\int \int_S \text{rot } \vec{F} \cdot d\vec{S}$, kde $\vec{F} = \langle xyz, x, e^{xy} \cos z \rangle$ a S je polosféra $x^2 + y^2 + z^2 = 1$, $z \geq 0$ orientovaná vzhůru.

8.3. Pomocí Stokesovy věty spočítejte $\int_C \vec{F} \cdot d\vec{r}$, kde $\vec{F} = \langle 2z, 4x, 5y \rangle$ a C je průnik roviny $z = x + 4$ s válcem $x^2 + y^2 = 4$.

8.4. Pomocí Stokesovy věty spočítejte $\int \int_S \text{rot } \vec{F} \cdot d\vec{S}$, kde $\vec{F} = \langle y^2 z, xz, x^2 y^2 \rangle$ a C je částí paraboloidu $z = x^2 + y^2$, která leží uvnitř válce $x^2 + y^2 = 1$ a je orientovaná vzhůru.

8.5. Pomocí Stokesovy věty spočítejte $\int_C \vec{F} \cdot d\vec{r}$, kde $\vec{F} = \langle xz, 2xy, 3xy \rangle$ a C je hranice části roviny $3x + y + z = 3$, která je v prvním oktantu. Plocha je orientovaná v záporném smyslu při pohledu seshora.

8.6. Spočítejte práci síly $\vec{F} = (x^x + z^2)\vec{i} + (y^y + x^2)\vec{j} + (z^z + y^2)\vec{k}$ vykonané na částici, která se pohybuje podél okraje části sféry $x^2 + y^2 + z^2 = 4$ ležící v prvním oktantu. Plocha je orientovaná v záporném smyslu při pohledu seshora.

8.7. Pomocí Gaussovy věty určete tok $\vec{F}$ plochou S (tj., plošný integrál $\int \int_S \vec{F} \cdot d\vec{S}$), kde

- a) $\vec{F} = 3y^2 z^3 \vec{i} + 9x^2 y z^2 \vec{j} - 4xy^2 \vec{k}$ a S je povrch krychle s vrcholy $(\pm 1, \pm 1, \pm 1)$ s vnější orientací;
- b) $\vec{F} = x^3 \vec{i} + y^3 \vec{j} + z^3 \vec{k}$ a S je sféra $x^2 + y^2 + z^2 = 1$ s vnější orientací.

8.8. Ověřte Gaussovu větu pro vektorové pole $\vec{F}(x, y, z) = \langle 3x, xy, 2xz \rangle$ a oblast E , která je krychle vymezená rovinami $x = 0$, $x = 1$, $y = 0$, $y = 1$, $z = 0$ a $z = 1$.

8.9. Pomocí Gaussovy věty spočítejte $\int \int_S \vec{F} \cdot d\vec{S}$, kde $\vec{F} = \langle x^2 y, -x^2 z, z^2 y \rangle$ a S je povrch kváдру vymezeného rovinami $x = 0$, $x = 3$, $y = 0$, $y = 2$, $z = 0$ a $z = 1$.

8.10. Pomocí Gaussovy věty spočítejte $\int \int_S \vec{F} \cdot d\vec{S}$, kde $\vec{F} = \langle xy, y^2 + e^{xz}, \sin(xy) \rangle$, S je povrch oblasti vymezené parabolickým válcem $z = 1 - x^2$ a rovinami $z = 0$, $y = 0$ a $y + z = 2$.

9 Fourierovy řady

9.1. Nalezněte Fourierovu řadu periodického rozšíření funkce $f(t) = \begin{cases} 1, & t \in [0, 1), \\ -1, & t \in [1, 2). \end{cases}$

9.2. Pro funkci $f(t) = t^2$, $t \in [-1, 1]$, nalezněte její Fourierovu řadu. Pomocí Jordanova kritéria a dosazení $t = 1$ do nalezené řady ukažte, že $\sum_{k=1}^{\infty} \frac{1}{k^2} = \frac{\pi^2}{6}$.

9.3. Pro vhodné periodické rozšíření funkce $f(t) = \begin{cases} -t + 1, & t \in [0, 1) \\ 0, & t \in [1, 2) \end{cases}$ najděte její Fourierovu řadu, sinovou Fourierovu řadu a kosinovou Fourierovu řadu. Určete součet každé z řad.

9.4. Pro vhodné periodické rozšíření funkce $f(t) = \begin{cases} t, & t \in [0, 1) \\ 1, & t \in [1, 2) \end{cases}$ najděte její Fourierovu řadu, sinovou Fourierovu řadu a kosinovou Fourierovu řadu. Určete součet každé z řad.

9.5. Nalezněte Fourierovu řadu pro funkci $f(t) = |\sin t|$.

9.6. Nalezněte Fourierovu řadu pro periodické rozšíření funkce $f(t) = \begin{cases} \sin t, & t \in [0, \pi), \\ 0, & t \in [\pi, 2\pi). \end{cases}$